

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 11 § i lagen om försäkringsdomstolen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att formuleringen av bestämmelsen om förordnande av ledamöter med uppgiften som bisyssla i lagen om försäkringsdomstolen ändras så att ledamöterna som förordnas på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna, utöver att delta i behandlingen av ärenden som gäller förvärvspension för lantbruksföretagare, även deltar i behandlingen av ärenden som gäller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

Ledamöterna vid försäkringsdomstolen med uppgiften som bisyssla fungerar som domare i en sådan oberoende domstol som avses i grundlagen. Den föreslagna ändringen syftar inte till att utöka ovan avsedda ledamöters materiella befogenheter utan till att precisera bestämmelsen så att deras befogenheter framgår uttryckligen av lagens formulering.

Lagen avses att träda i kraft den 1 januari 2005.

MOTIVERING

1 Nuläge och den föreslagna ändringen

Lagen om försäkringsdomstolen (132/2003) trädde i kraft den 1 maj 2003. I samband med detta ersattes termen *lekmanaledamot* som användes i den upphävda lagen om försäkringsdomstolen (14/1958), nedan den tidigare lagen, med termen *ledamot med uppgiften som bisyssla*.

I den tidigare lagen reglerades lekmanaledamöternas deltagande i behandlingen av ärenden genom omfattande hänvisningar till andra lagar. Regeringens proposition med förslag till lag om försäkringsdomstolen (RP 101/2002) syftade till att förtydliga regleringen så att det i bestämmelserna om ledamöterna med uppgiften som bisyssla inte hänvisas till respektive lagar utan till olika kategorier av förmåner.

Enligt den tidigare lagen förordnades lekmanaledamöterna vid försäkringsdomstolen separat för behandlingen av arbetspensionsärenden och olycksfallsförsäkringsärenden. I regeringspropositionen motiverades den nya 11 § med att i dessa ärenden behövs samma typ av sakkunskap om arbetslivet och förhållandena på arbetsmarknaden. Därför föreskrivs det i paragrafens 1 mom. 1 punkten att ledamöterna förordnas på förslag av de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna bl.a. när det är fråga om a) ärenden som gäller arbetspension för personer i privaträttsligt anställningsförhållande och b) ärenden som gäller olycksfallsförsäkring.

Enligt 3 § i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) tillämpas lagen även på parterna i ett offentligträttsligt tjänsteförhållande, dock så, att om den ena parten är staten eller en evangelisk-luthersk församling, iakttas vad som särskilt föreskrivs om detta. Kommunala tjänsteinnehavare hör således direkt med stöd av detta till tillämpningsområdet för lagen om olycksfallsförsäkring. I fråga om stats-tjänstemän tillämpas lagen om olycksfallser-sättning för statstjänstemän (449/1990), i vars 2 § hänvisas till de materiella bestämmelserna i lagen om olycksfallsförsäkring. I

fråga om församlingarnas tjänsteinnehavare har dylika särskilda bestämmelser inte utfärdats. Företagarna omfattas inte av den tvingande olycksfallsförsäkringslagstiftningen, men de kan få liknande försäkringsskydd genom att ta en sådan frivillig försäkring som avses i 7 kap. i lagen om olycksfallsförsäkring.

Materiella bestämmelser om olycksfallsförsäkringsärenden i fråga om alla ovan nämnda grupper finns således i lagen om olycksfallsförsäkring. I behandlingen av dessa ärenden i försäkringsdomstolen deltar ledamöter som är förtrogna med arbetslivet och förhållandena på arbetsmarknaden och som förordnas på förslag av de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Detta gäller inte för ärenden som gäller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. I 11 § 1 mom. 5 punkten avses enligt regeringspropositionen till lagen om försäkringsdomstolen "ärenden som gäller pensions-skyddet för personer som i vid bemärkelse verkat som lantbruksföretagare". Lagar som avses här är enligt propositionen bl.a. lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) och lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981). Enligt formuleringen av nämnda 5 punkten förordnas ledamöter med uppgiften som bisyssla på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna, när det är fråga om ärenden som gäller *förvärvspension* för lantbruksföretagare och personer som arbetat i uppgifter som kan jämföras med lantbruksföretagares uppgifter.

I lagrummet har inte uttryckligen föreskrivits att ledamöter med uppgiften som bisyssla förordnas på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna, när det är fråga om ärenden som gäller *olycksfallsförsäkring* för lantbruksföretagare och personer som arbetat i uppgifter som kan jämföras med lantbruksföretagares uppgifter. I detta avseende är regleringen brisfällig och detta har i viss mån orsakat ovisshet och olika tolkningar.

Ledamöterna som förordnats på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna har även efter ikraftträdandet av lagen om försäkringsdomstolen deltagit i behandlingen av ärenden som gäller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare i försäkringsdomstolen, eftersom mandatperioden för de ledamöter som förordnades med stöd av den tidigare lagen fortsätter ända till utgången av år 2004 och dessa ärenden har hört till deras uppgifter enligt den tidigare lagen. Detta gäller inte för de ledamöter som förordnas till uppgiften från ingången av 2005.

I bestämmelserna om ledamöter med uppgiften som bisyssla anges principerna för bestämmande och förordnande av ledamöter till en sådan specialdomstol som utövar domsrätt på särskilt angivna områden avses i 98 § 3 mom. i grundlagen samt de ärenden i vilkas behandling dessa ledamöter deltar. Då det är fråga om en sådan oberoende domstol som utövar dömande makt som avses 3 § 3 mom. i grundlagen, bör lagen även till sin ordalydelse vara så entydig att det är absolut klart i fråga om vilka kategorier av förmåner ledamöterna som förordnats på förslag av de i lagen bestämda instanserna deltar i behandlingen av ett ärende.

Av förarbetet till 11 § 1 mom. 5 punkten i lagen om försäkringsdomstolen framgår att det enligt lagreformens syfte och såsom uttryckligen anges i 1 mom. även i fråga om ärenden som gäller lantbruksföretagare har avsetts att hänvisas till olika kategorier av förmåner, men i fråga om olycksfallförsäkringsärenden syns detta inte i formuleringen av bestämmelsen. Det är alltså inte frågan om att ledamöter med uppgiften som bisyssla skall förordnas separat för ärenden som gäller förvärvspension och olycksfallsförsäkring utan att ledamöter med uppgiften som bisyssla förordnas uttryckligen för båda kategorier av ärenden.

I bestämmelsen är det vid sidan av bestämmande av försäkringsdomstolens beslutföra sammansättning fråga om lantbruksföretagarorganisationernas åtgärder när de föreslår ledamöter med uppgiften som bisyssla till en oberoende domstol.

På grund av det ovan nämnda är det skäl att precisera 11 § 1 mom. 5 punkten i lagen om försäkringsdomstolen så att ledamöterna som avses i bestämmelsen utöver att delta i behandlingen av ärenden som gäller förvärvspension för lantbruksföretagare även deltar i behandlingen av ärenden som gäller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

Rent tekniskt skall lagändringen genomföras så att till momentets 5 punkt fogas orden ”eller olycksfallsförsäkring”.

2 Propositionens verkningar

Propositionens centrala verkning ansluter sig till försäkringsdomstolens verksamhet som ett rättskipningsorgan. Genom att ändra formuleringen av bestämmelsen enligt förslaget kan det tryggas att ledamöterna som förordnats på förslag av lantbruksföretagarorganisationerna även i fortsättningen deltar i behandlingen av ärenden som gäller olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare i försäkringsdomstolen på samma sätt som för närvarande.

Propositionen har inga ekonomiska verkningar.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen baserar sig på Maa- ja metsäloustuottajain Keskusliitto MTK ry:s och försäkringsdomstolens framställningar. Justitiekanslern i statsrådet har angående ärendet gett till justitieministeriet ett sådant utlåtande som avses i 108 § 2 mom. i grundlagen. Enligt utlåtandet är det skäl att precisera 11 § i lagen om försäkringsdomstolen enligt vad som föreslås ovan.

Propositionen har beretts vid justitieministeriet.

4 Ikraftträdande

Avsikten är att de nya ledamöterna vid försäkringsdomstolen med uppgiften som bisyssla skall utnämnas för mandatperioden 1.1.2005–31.12.2009. För att mandatperioden för även de ledamöter som avses i 11 § 1 mom. 5 punkten i lagen kan inledas vid

samma tidpunkt, föreslås det att lagen skall träda i kraft den 1 januari 2005 eller så snart som möjligt efter det.

För att ledamöterna med uppgiften som bisyssla kan förordnas till sin uppgift utan att det blir avbrott i försäkringsdomstolens beslutföra sammansättningar bör det i lagen ingå en bestämmelse om att åtgärder får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av 11 § i lagen om försäkringsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 februari 2003 om försäkringsdomstolen (132/2003) 11 § 1 mom. 5
punkten som följer:

11 §

*Ledamöter förtrogna med arbetsförhållanden
eller företagsverksamhet*

I behandlingen av de ärenden som avses i
denna paragraf deltar i försäkringsdomstolen
två ledamöter som är förtrogna med arbetsli-
vet och arbetsmarknaden eller företagsverk-
samhet. Dessa ledamöter och deras supplean-
ter förordnas

5) på förslag av de mest representativa
lantbruksföretagarorganisationerna, när det är

fråga om ärenden som gäller förvärvspension
eller olycksfallsförsäkring för lantbruksföre-
tagare och personer som arbetat i uppgifter
som kan jämföras med lantbruksföretagares
uppgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

Helsingfors den 19 november 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

Lag

om ändring av 11 § i lagen om försäkringsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 februari 2003 om försäkringsdomstolen (132/2003) 11 § 1 mom. 5
punkten som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Ledamöter förtrogna med arbetsförhållanden eller företagsverksamhet

I behandlingen av de ärenden som avses i denna paragraf deltar i försäkringsdomstolen två ledamöter som är förtrogna med arbetslivet och arbetsmarknaden eller företagsverksamhet. Dessa ledamöter och deras suppleanter förordnas

5) på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna, när det är fråga om ärenden som gäller förvärvspension för lantbruksföretagare och personer som arbetat i uppgifter som kan jämföras med lantbruksföretagares uppgifter.

5) på förslag av de mest representativa lantbruksföretagarorganisationerna, när det är fråga om ärenden som gäller förvärvspension *eller olycksfallsförsäkring* för lantbruksföretagare och personer som arbetat i uppgifter som kan jämföras med lantbruksföretagares uppgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.